

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 100. Vtrum essentia diuina distinguatur à relationibus distinctione sufficiente ad verificanda prædicata contradictoria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

ta distinguantur sola ratione, sequitur, quod in Deo Personæ distinguantur non realiter, sed ratione, adeoque egregiè gessit Personam Hæretici Sabelliani.

18. Ad 3. & 4. Deitas licet sit individua, hoc est hæc numero, tamen formaliter secundum se præcisè non est individuum, hoc est suppositum; siquidem de ratione suppositi, seu Personæ est, ut non sit communis, & prædicabilis de pluribus; Deitas autem, & *hic Deus*, est communis, & vniuersalis constitutiue, ac prædicabilis de tribus Personis. Ex eadem ratione inspiratio actiua, & hic numero Spirator non est formaliter suppositum, & Persona, quia prædicatur de duabus Personis, de Patre nimirum, & Filio.

19. Ad 5. concedo maiorem, & nego minorem, ac dico cum S. Thoma 1. parte q. 42. art. 1. ad 4. Caietano in Comment. ac Vasquez disp. 166. cap. 3. contra Scotum, & alios, quod Personæ diuinæ sunt æquales, ac similes per relationem non realem, sed rationis. Secundò dici potest, quod si relationes æqualitatis, coexistentiæ, & similitudinis sunt reales, sunt indistinctæ à relationibus paternitatis, filiationis &c. ac proinde semper stat, quod in Deo dentur solum quatuor relationes. Sed vix de hoc potest fieri alia quæstio, quam de nomine.

20. Ad 6. Ad notionem requiritur, ut sit prædicatum distinctiuum Personarum, & ex modo significandi importans dignitatem: siquidem Persona est nomen significans dignitatem; sed hoc, quod est *Patrem esse Personam Diuinam à nullo procedentem* est prædicatum ex modo significandi importans magnam dignitatem; at hoc quod est *Filium esse Personam non spiratam*, hoc est non procedentem per amorem, non importat dignitatem; ergo &c.

QVÆSTIO C.

Virum essentia diuina distinguatur à relationibus distinctione sufficiente ad verificanda prædicata contradictoria?

S. Th. qu. 28. art. 2.

1. Videtur, quod non, primò, quia Pater c. gr. constaret ex diuinitate, & paternitate aliquo modo distinctis obiectiue, adeoque non esset omnino simplex obiectiue.

2. Secundò eatenus talis distinctio esset necessaria, quatenus de essentia, & relationibus verificarentur prædicata contradictoria, patet quod essentia communicetur Filio, & cum Filio identificetur, paternitas non communicetur, & non identificetur cum Filio; sed hæc, & alia, quæ afferuntur, verè non sunt contradictoria; ergo &c. Probatur mi-

nor: communicari, & identificari vno genere communicationis, & identitatis, non communicari, & non identificari alio genere communicationis, & identitatis, non sunt prædicata contradictoria, cum non sint affirmatio, & negatio eiusdem; sed tum essentia, tum paternitas communicatur, & identificatur cum Filio communicatione, & identificatione reali, qua Pater, & Filius sunt idem Deus: neque essentia, neque Paternitas communicatur Filio, & identificatur alia communicatione, & identificatione chimerica, qua Pater, & Filius sint eadem Persona; ergo de essentia, & relatione non verificantur vlla prædicata contradictoria.

3. Tertiò est primum principium, quod prædicata contradictoria verificari non possunt de eodem realiter; ergo si de essentia, & relationibus verificantur contradictoria, essentia distinguitur realiter à relationibus, quod est hæreticum.

4. Quartò oppositio contradictoria est prima, & maxima oppositionum, & maior etiam oppositione relatiua, ut colligitur ex Aristotele 10. Metaph. text. 15. & sequent. sed oppositio relatiua etiam in diuinis dari non potest sine distinctione reali; ergo neque oppositio contradictoria dari potest sine distinctione reali: ergo si essentia communicatur, paternitas non communicatur, adeoque de ipsis verificantur prædicata contradictoria, essentia, & relatio realiter distinguuntur.

5. Quintò ista duo principia, quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se; quæ sunt eadem inter se, distinguuntur ab eodem tertio, sunt naturaliter euidentia, & per primum regulantur syllogismi præsertim expositoriij affirmatiui, per secundum regulantur negatiui; sed vtrumque falsificatur, non admissa distinctione reali inter essentiam, & relationes; ergo &c. Probatur minor: nam Pater, & Filius identificantur realiter eidem numero tertio, hoc est eidem numero essentiæ, & tamen non identificantur realiter inter se, ideoque falsificatur hic syllogismus expositorius ex terminis singularibus: *Hæc essentia est hic Pater; Filius est hæc essentia; ergo Filius est hic Pater*: Nam præmissæ sunt veræ, & conclusio est falsa. Rursus Pater, & essentia sunt idem realiter inter se, & tamen non distinguuntur realiter ad eodem tertio, hoc est à Filio, ideoque falsificatur hic syllogismus negatiuus: *hic Pater non est hic Filius; hæc essentia est hic Pater; ergo hæc essentia non est hic Filius*.

6. Sextò est principium naturaliter euidentis, quod prædicata contradictoria non possunt verificari de eodem omnino; sed nulla distinctio non realis inter essentiam, & relationes sufficit ad hoc, ut prædicata contradictoria non verificentur de eodem omnino; ergo nulla distinctio non realis inter essentiam, & relationem sufficit ad saluandum, quod non falsificatur principium naturaliter euidentissimum. Probatur minor: nam de diuina essen-

tia

tia affirmatur, quod sit paternitas, & negatur quod generet Filium, & quod distinguat Patrem à Filio; sed idem omnino est paternitas, & generare Filium, & distinguere Patrem à Filio; ergo idem omnino de diuina essentia, verè affirmatur, & negatur, & sic falsificatur principium de contradictorijs.

7. Septimò demum deberet afferri ratio, quare possibile sit, vt in Deo tres Personæ sint vna numero essentia, in creatis sit impossibile.

8. Respondeo arcanum Trinitatis mysterium consistere in hoc, vt Personæ ita realiter distinguantur, vt sint vnus Deus, imò vna Deitas, non solum specie, sed etiam numero. Hoc quia intelligere non potuerunt hæretici, abierunt in varios errores.

9. Primus error fuit Sabellij: secundus Arrij, de quibus actum est quasi. 83. Vterque conuincitur illis Verbis Christi Ioan. 10. *Ego & Pater vnum sumus*. Vt enim dicit Augustinus tractatu 36. in 10: *Quod dicit vnum, liberat te ab Arrio; quod dicit sumus, liberat te à Sabellio*.

10. Tertius error fuit Tritheitarum, qui vt refert Niceph. lib. 13. cap. 46. & 48. auctore Ioanne Philopono docuerunt tres Personas esse tres Deos cum tribus essentijs omnino similibus, & æqualibus. Hic error repugnat non solum fidei, sed etiam rationi purè naturali, quæ ostendit non posse dari plures deitates, siue essentias diuinas, vt dictum est quasi. 19.

11. Quartus error fuit Gilberti Porretani Episcopi Pictauiensis, qui docuit relationes, ac Personalitates realiter distingui ab essentia diuina, ac non esse intrà essentiam, sed quasi affixas, & assistentes essentia, vt refert S. Thomas I. parte quæst. 38. art. 3. in corpore, adeoque loco Trinitatis posuit in Deo quaternitatem, hoc est quatuor res realiter contradistinctas inter se. Hic error damnatus fuit ab Eugenio III. in Concilio Rhemensi, ac Gilbertus à Sancto Bernardo conuictus suum errorem retractauit, vt refert idem Bernardus serm. 80. in Cant. Potest hic error conuinci etiam ratione naturali. Nam vt arguit Bernardus serm. 30. in Cant. & lib. 5. de Consideratione, cum vnus tantum sit Deus, hoc est essentia diuina, quicquid non est essentia diuina, non est Deus, adeoque est creatura; ergo Persona diuina cum includat essentiam, & relationem, si relatio non est essentia, ac proinde est creatura, Persona diuina componitur ex Deo, & creatura, quod est absurdum.

12. Quintus error fuit Abbatis Ioachimi, qui vt refertur cap. firmiter, & cap. damnamus, & vt explicat S. Thomas Opusc. 23. & 24. in quibus commentatur illa capita, licet concesserit tres Personas esse vnā essentiam, & naturam diuinā, tamen docuit illam vnā essentiam non esse simplicem, sed collectiue tantum vnā, adeoque asseruit essentiam vnus Personæ aliquo pacto distingui ab essentia alterius, & sic videretur incidisse in errorem

Arrianorum, vel Tritheitarum. Contrā hunc errorem Innocentius Tertius in Concilio Lateranensi in Regula fidei relata cap. firmiter dixit: *Tres quidem Personæ, sed vna essentia, substantia, & natura, simplex omnino*. Et infra cap. Damnamus: *licet igitur alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, non tamen aliud, sed id, quod est Pater, est Filius, & Spiritus Sanctus, idem omnino*.

13. Catholici diuisi sunt in duas classes. In prima sunt qui cum Greg. Arim. in 1. dist. 33. & 34. dixerunt nulla prædicata contradictoria verificari à parte rei de essentia, ac de relationibus, ac proinde non dari vllam distinctionem obiectiuā inter essentiam, & relationes. In secunda classe sunt, qui concedunt verificari aliqua prædicata contradictoria de diuina essentia, ac de relationibus, & consequenter dicunt essentiam, & relationes distingui aliqua distinctione obiectiuā. Auctores secunda classis non conueniunt in explicando, qualis sit hæc distinctio, & quo nomine sit vocanda. Durandus docuit illam esse distinctionem aliquo modo realem, qualis datur inter rem, & modum, Scotistæ cum Scotto dicunt non esse realem, sed actualemente ante omnem operationem intellectus, eamque vocant formalem ex natura rei. Multi Thomistæ cum pluribus alijs negant illam esse actualemente, ac dicunt esse solum virtualem, seu potentialem, ac fieri actualemente per operationem intellectus obiectiue præscindens essentiam, à relationibus. Alij vocant illam distinctionem virtualemente intrinsecam; alij distinctionem rationis obiectiue, seu rationis, eamque cum fundamento in re: alij vocant eminentialem.

14. Dicendum primò: essentia, & relationes realiter identificantur sine vlla distinctione reali. Probat: nam illa sunt realiter idem, quorum vnum est aliud, ideoque debent affirmari mutuo: illa realiter distinguuntur, quorum vnum non est aliud, ideoque debent negari; sed relationes sunt essentia, debentque mutuo affirmari, ac non debent negari, vt est de fide, & definitum in Concilio Rhemensi contra Gilbertum Porretanum; ergo &c.

15. Dicendum secundò: relationes, & essentia identificantur identitate reali perfectissima, & qua non potest excogitari perfectior. Probat: nam non potest excogitari identitas perfectior illas per quam essentia ita sit perfectè idem cum relationibus, sicut cum seipsa; sed essentia est ita perfectè idem cum relationibus, ac cum seipsa; ergo &c. Probat minor: essentia est idem cum relationibus identitate, qua reddit illas æquè perfectas, ac ipsa essentia sit perfectè per se ipsam; ergo essentia identificatur cum relationibus ita perfectè, sicut cum se ipsa. Hæc identitas, qua non potest excogitari perfectior, vocari potest summa metaphysicè.

16. Dices: Pater æternus est æquè bonus Filio

Filio, sicut sibi; ergo est idem cum Filio, non minus, quam essentia cum relationibus.

Respondeo, negando consequentiam. Ad identitatem non sufficit, ut vnum sit bonum alteri, sicut sibi ipsi, sed ulterius requiritur, ut vnum sit de altero affirmabile, ac non sit negabile; sed Pater propter oppositionem originis, ac relationis non est affirmabilis, sed negabilis de Filio, dicendo, *Pater non est Filius*; ergo &c.

17. Dicendum tertio: essentia, & relationes sunt idem non omnino, siue sunt idem, identitate non summa logicè, per quam debeant conuenire in omnibus prædicatis. Probatur: ut enim contra Abbatem Ioachim docet Concilium Lateranense loco citato, *tres persone sunt una essentia, substantia, & natura simplex omnino*; sed si essentia diuina esset omnino idem cum relationibus, & Personis, essentia Patris, & Filij ita esset eadem aliqua identitate vera, ut etiam aliqua reali distinctione essentia Patris distingueretur ab essentia Filij, adeoque non esset vna essentia simplex omnino, sed esset vna quasi collectivè; ergo &c. Probatur minor: Pater enim aliqua distinctione reali, hoc est personali distinguitur à Filio: sed dum dico *Pater* ex parte obiecti venit etiam essentia, quæ est omnino idem cum Patre: nam quæ sunt omnino idem non possunt præscindi obiectivè; cum dico *Filius* ex eadem ratione venit obiectivè essentia Filij; ergo sicut de Patre, & Filio affirmo distinctionem realem, sic de essentia Patris, & de essentia Filij affirmo distinctionem realem, adeoque essentia Patris aliqua distinctione obiectiva distinguitur ab essentia Filij.

18. Dices primo: sensus huius propositionis, *Pater distinguitur à Filio*, est: *Pater distinguitur à Filio distinctione faciente, ut sint due Personæ distinctæ, sed una essentia omnino indistincta*.

19. Sed contra, quia dum dicis *due Personæ*, si essentia est omnino idem cum Persona, venit ex parte obiecti etiam essentia, cum non possit obiectivè præscindi, adeoque dum dicis *Pater*, & *Filius* distinguuntur distinctione faciente ut sint due Personæ, & una essentia, idem est, ac si dicas, *Pater*, & *Filius* distinguuntur distinctione faciente, ut sint due essentia, & una essentia, & sic essentia Patris, & Filij ita est vna essentia, ut sint etiam realiter due essentia.

20. Dices secundo: sufficit, ut saluetur, quod *Pater*, *Filius*, & *Spiritus Sanctus* sint tres Personæ, & vnus Deus: hoc autè saluatur.

21. Sed contra, quia ut explicauit Concilium Lateranense, *Pater*, *Filius*, & *Spiritus Sanctus* ita sunt vnus Deus, ut sint vna essentia simplex omnino, ita ut essentia Petris, & essentia Filij nulla distinctione reali, immò ut ego censeo, ne virtuali quidem distinguantur: nam si ipsa essentia Patris distinguitur personaliter ab essentia Filij, cum distinctio personalis sit species distinctionis realis, essentia Patris distinguitur realiter ab essentia Filij; ergo &c.

22. Breuiter concludo argumentum hoc

dilemmate. Dum dico *Pater non est Filius*, vel per negationem, qua nego Patrem de Filio, præscindo obiectivè essentiam à paternitate, & filiatione, vel non: si præscindo obiectivè, essentia non est omnino idem cum paternitate, & filiatione: si non præscindo obiectivè, sicut paternitatem nego de filiatione, sic essentiam nego de essentia; adeoque essentia Patris distinguitur ab essentia Filij.

23. Supposito, quod essentia, & relationes à parte rei non sint omnino idem, sicut *A. & A.*, & sicut *homo*, & *animal rationale*, quaeritur, qua distinctione distinguantur, & utrum distinctione actuali ante omnem operationem intellectus, ut dicunt Scotistæ, qui talem distinctionem vocant formalem ex natura rei, an distinguantur solum distinctione virtuali intrinseca, ut dicunt Thomistæ, & plerique ex auctoribus Societatis. Huic quæstioni respondendo.

24. Dicendum quarto: essentia, & relationes ante operationem intellectus non distinguuntur distinctione actuali, seu formali ex natura rei, sed solum distinctione virtuali intrinseca.

25. Probatur: distinctio actualis inter duo includit aliquam negabilitatem obiectiuam, vnius de altero; distinctio virtualis intrinseca est, per quam licet duo nullam habeant negabilitatem obiectiuam, tamen non sunt omnino idem, sed distinguuntur ita, ut possint obiectivè præscindi, & possint verificari de ipsis prædicata alioquin contradictoria: sed licet essentia, & personalitates non sint omnino idem, sed possint obiectivè præscindi, ut dictum est conclusione 3. numero 17. tamen nulla datur negabilitas, propter quam essentia possit negari de relationibus; ergo &c. Probatur minor: nam si essentia esset negabilis de relationibus, faceret compositionem cum relationibus, adeoque Deus esset à parte rei compositus, quod est absurdum. Probatur antecedens. Quod enim à parte rei constituitur ex duobus, quorum vnum est negabile de alio, eo ipso est compositum: sed Deus constitueretur à parte rei ex essentia, & relationibus aliquo pacto negabilibus; ergo. E conuerso quod constituitur ex duobus, quæ non sunt negabilia, sed solum affirmabilia, eo ipso non est compositum, sed simplex, siquidem pura, affirmabilitas constituentium non est compositio, sed identitas, & simplicitas; sed Deus constituitur ex essentia, & relationibus affirmabilibus sine vlla obiectiva negabilitate; ergo est simplex sine vlla compositione.

26. Dices primo: datur à parte rei actu fundamentum, propter quod essentia, & relationes possunt obiectivè præscindi, ac de ipsis verificantur prædicata contradictoria; sed Scotistæ, dum ponunt distinctionem actualem formalem ex natura rei inter essentiam, & relationes, nihil aliud ponunt, quam hoc fundamentum; ergo nostra sententia quoad rem coincidit cum sententia Scotistarum, & ab illa differt solum quoad modum loquendi.

27. Re-

27. Respondeo, concedo maiorem, & nego minorem. Primò Scotistæ ponunt aliquam negabilitatem essentia de relationibus, quam ego nego, adeoque re discrepo à Scotistis. Secundo si non posita hac negabilitate, fundamentum verificandi prædicata contradictoria Scotistæ vocant distinctionem actualem essentia à relationibus, malè loquuntur, siquidem distinctio actualis consistit in mutua negabilitate distinctorum. Vt igitur in materia de Trinitate cautè loquamur, hoc fundamentum non debet vocari distinctio actualis, sed distinctio virtualis intrinseca, vel distinctio eminentialis, vel identitas non omnimoda.

28. Dices secundò: dum facio hanc propositionem: *Relationes non sunt omnino idem cum essentia*, de relationibus nego aliquid; sed non aliud nego, quam essentiam; ergo de relationibus nego essentiam, adeoque essentia est aliquo pacto negabilis de relationibus.

29. Respondeo, concedo maiorem, & nego minorem. Cum dico: *Relationes non sunt omnino idem cum essentia*, de relationibus nego identitatem omnimodam ipsarum cum essentia; sed hæc identitas per me est chimerica, adeoque distinguitur realiter ab essentia; ergo de relationibus nego aliquid distinctum realiter ab essentia, ipsam autem essentiam non nego.

30. Urgebis: etiam cum dico: *homo non est idem cum equo*, nego identitatem chimericam hominis cum equo, & tamen de homine nego etiam equum; ergo à pari.

31. Respondeo, negando consequentiam. Disparitas est, quia hæc propositio: *homo non est idem cum equo*, includit etiam hanc: *homo non est equus*; at hæc propositio: *relationes non sunt omnimodo idem cum essentia*, non includit hanc negatiuam: *relationes non sunt essentia*, sed oppositam affirmatiuam, *relationes sunt essentia*, & addit hanc, *sed non habent omnimodam identitatem cum essentia*.

32. Dices tertio: formalitas omnino identificata cum essentia est ipsa essentia identitate omnimoda; sed vera est hæc propositio: *pateritas non est formalitas omnino identificata cum essentia*; ergo de paternitate verè potest negari essentia.

33. Respondeo, distingo maiorem: formalitas relatiua omnino identificata cum essentia est ipsa essentia, nego maiorem: formalitas absoluta omnino identificata cum essentia est ipsa essentia, concedo maiorem: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Formalitas relatiua omnino identificata cum essentia non est essentia, sed est chimera, ideoque dum dicitur, quod paternitas non est formalitas relatiua omnino identificata cum essentia, de paternitate non negatur essentia, sed negatur chimera. Formalitas absoluta omnino identificata cum essentia est ipsa essentia per identitatem omnimodam, sed non potest verè negari de paternitate: falsa enim est hæc propositio negatiua: *pateritas non est rea-*

liter formalitas absoluta omnino identificata cum essentia, ac vera est opposita affirmatiua. Hæc solutio bene percepta potest applicari ad soluenda plura sophismata alioquin difficillima.

34. Dices: quæ à parte rei non habent actu aliquam identitatem, habent actu oppositam distinctionem; sed essentia, & relationes à parte rei non habent actu omnimodam identitatem; ergo habent actu distinctionem oppositam omnimodæ identitatis; ergo distinguuntur distinctione actuali.

35. Respondeo concessio primò syllogismo, nego vltimam consequentiam. Cum enim omnimodæ identitati non opponatur distinctio actualis, qua essentia sit negabilis de relationibus, sed distinctio purè virtualis, sequitur, quod essentia, & relationes habent actu distinctionem purè virtualem, eo pacto, quo Sol habet actu calorem purè virtualem.

36. Ad 1. distingo antecedens: pater constaret ex deitate, & paternitate distinctis virtualiter sine vlla negabilitate obiectiua, concedo: distinctis actualiter, & formaliter ex natura rei cum aliqua negabilitate obiectiua, nego; & nego consequentiam. Perfectæ simpliciterati non obstat, quod res constituatur ex pluribus distinctis solum virtualiter, & sine vlla negabilitate obiectiua, sed solū obstat, quod res constet ex pluribus distinctis actualiter, & formaliter cum aliqua negabilitate obiectiua, ut dictum est n. 15.

37. Dices: saltem Pater non esset simplex simplicitate, qua non possit excogitari maior.

38. Respondeo, distingo: non esset simplex simplicitate, qua non posset excogitari maior logicè, concedo; qua non posset excogitari maior metaphysicè, hoc est perfectior, nego. Non potest excogitari simplicitas perfectior illa, per quam Pater ita non componitur ex pluribus obiectiue distinctis, vt identitate perfectissima sit ipsa summa simplicitas diuinæ essentia, quæ identificat secum omnes perfectiones; sed Pater est simplex hac simplicitate; ergo &c. Tota Trinitas est perfectissimè simplex, quia licet non sit simplex simplicitate excludente numerum, & distinctionem Personarum, tamen est simplex simplicitate excludente Personarum mutuam compositionem, & simplicitate, per quam tres Personæ identitate perfectissima sunt vna summa simplicitas diuinæ essentia.

29. Ad 2. iam dictum est, quod de essentia, & relationibus verificantur prædicata contradictoria, adeoque essentia præscindit obiectiue à relationibus, &c.

40. Ad 3. Principium illud: *Predicata contradictoria non possunt de eodem verificari*, debet intelligi *de eodem omnino*, non autem *de eodem non omnino*, hoc est de eodem re, sed distincto ratione obiectiue præscindente.

41. Dices primò: identitas realis consistit in

in indivisibili, adeoque omnia, quæ sunt idem realiter, sunt idem omnino.

42. Respondeo, negando antecedens, quod non potest assumi tanquam per se notum, cum præsciendū à mysterio Trinitatis, etiam in creatis negetur à plerisque, idest à Thomistis, Scotistis, & omnibus, qui in creatis admittunt distinctionem formalem ex natura rei, vel præcisionem obiectivam; in Trinitate verò negetur penè ab omnibus. Addo, quod Aristoteles 3. physic. text. 21. & S. Thomas in commentario eius loci expressè docent, non omnia, quæ quomodocunque sunt idem, ita esse idem, ut conveniant in omnibus prædicatis. Verba Aristotelis sunt: *Non enim eadem insunt quolibet modo ipsidem, sed solum quibus esse idem est.* Dixerat autem supra, *quod illa habent idem esse, quæ sunt idem etiam ratione.* Explicat S. Thomas verba Aristotelis, dicens. *Non enim oportet, quod omnia eadem conveniant ips, quæ sunt quocunque modo idem, sed solum ips, quæ sunt idem subiecto, vel re, & ratione.* Ex his sic argumentor. Per Aristotelem non oportet, quod omnia eadem conveniant ips, quæ sunt quocunque modo idem; ergo potest aliquid convenire uni, & non alteri, adeoque possunt illis convenire prædicata contradictoria propter distinctionem rationis præcipientis obiectivè. Affert Aristoteles exemplum. Via Athenis Thebas, & via Thebis Athenas, sunt eadem numero via, & tamen quia non sunt eadem via ratione, aliqua prædicata relatiua verificantur de via Athenis Thebas, quæ non verificantur de via Thebis Athenas: e. g. quod via Athenis Thebas sit acclivis, & sit ascensus, via Thebis Athenas non sit acclivis, nec ascensus, sed sit declivis, & descensus, quia in eadem numero via prædicata relatiua ascensus, & descensus distinguuntur ratione obiectivè præcipientis. Rursus agere, & pati sunt idem numero motus, puta calefacere, & caleferi sunt idem numero motus calefactionis, & tamen non omnia prædicata relatiua, quæ verificantur de caleferi, verificantur de calefacere; nam caleferi est accipere calorem, calefacere non est accipere, sed dare calorem, quia in ipso motu calefactionis prædicata relatiua dandi, & accipiendi distinguuntur ratione obiectivè præcipientis. S. Thomas 1. par. quæst. 28. art. 3. ad primum utitur hac doctrina, & his numero exemplis Aristotelis ad explicandum, quod pacto licet paternitas, & filiatio sint realiter idem cum essentia divina, habeant respectus oppositos, & distinguantur realiter inter se, & his exemplis allatis, concludit: *Et similiter licet paternitas sit idem secundum rem cum essentia, & similiter filiatio, tamen hæc duo in suis proprijs rationibus important oppositos respectus, unde distinguuntur realiter.*

44. Dices secundo: esse idem non omnino nihil aliud est, quam ita esse idem, ut possint verificari aliqua prædicata contradictoria; sed per illud principium, *contradictoria non possunt de eodem verificari*, asseritur, quod duo non pos-

sunt ita esse idem, ut de ipsis possint verificari contradictoria; ergo alijs verbis negatur illud principium.

45. Respondeo, distinguo maiorem: esse idem non omnino nihil aliud est formaliter, quam ita esse idem, ut possint verificari contradictoria, nego: nihil aliud est radicaliter, transeat: ac præterea nego etiam minorem, ac dico quod per illud principium *non possunt de eodem verificari contradictoria*, non asseritur, quod duo non possunt esse ita idem, ut de ipsis verificentur contradictoria, siquidem hoc negatur penè ab omnibus, sed asseritur, quod de eodem omnino non possunt verificari contradictoria. Si queratur, quid sit esse idem omnino, vel non omnino, respondeo, sicut respondet Aristoteles 9. Metaph. tex. 11. importunè querentibus, quid sit esse actu: *manifestum est, quod dicere volumus per inductionem in singularibus, & non oportet omnium definitionem querere, sed etiam quod proportionale est prospicere.* Ratio est, quia esse actu, esse idem omnino &c. sunt primi conceptus per se noti, qui proinde non debent explicari per alios conceptus notiores, sed solum per inductionem in singularibus. Per hanc inductionem explicando, quid sit idem omnino, dico, quod eadem omnino sunt, quæ ita sunt eadem, sicut A. est idem cum A, & sicut homo cum animali rationali. De ipsis, quæ hoc pacto sunt idem, non possunt verificari vlla prædicata contradictoria. Addo, quod præter ea, quæ sunt idem, sicut homo cum animali rationali, dari possunt aliqua, quæ sunt realiter idem, ita ut debeant affirmari, ac non debeant negari, & tamen non sunt omnino idem, sicut A. cum A. etiam ex parte obiecti, ac de ipsis possunt verificari aliqua prædicata contradictoria. Ad defendendum mysterium Trinitatis sufficit mihi, quod hoc genus identitatis non sit evidenter impossibile, & quod non sit evidenter impossibile ostendi auctoritate Aristotelis, S. Thomæ &c.

46. Dices tertio: evidens est, quod prædicata contradictoria non possunt realiter identificari; sed in nostra sententia identificarentur; ergo. Probatur: nam *esse idem omnino cum essentia, & non esse idem omnino cum essentia* sunt prædicata contradictoria; sed esse idem omnino cum essentia identificatur cum essentia, non esse idem omnino cum essentia identificatur cum paternitate, essentia autem, & paternitas realiter identificantur; ergo &c.

47. Respondeo, concedo maiorem, & nego minorem. Ad probationem distinguo maiorem: essentiam esse idem omnino cum essentia, essentiam non esse idem omnino cum essentia, sunt prædicata contradictoria, concedo: essentiam esse idem omnino cum essentia, paternitatem non esse omnino idem cum essentia, sunt prædicata contradictoria, nego. Essentiam esse omnino idem cum essentia, essentiam non esse idem omnino cum essentia, sunt prædicata contradictoria, quia per ipsa affirmatur, ac negatur idem omnino. At hæc

P p

præ-

prædicata non verificantur, nec realiter identificantur. Essentiam esse omnino idem cum essentia, paternitatem non esse idem omnino cum essentia, non sunt prædicata contradictoria, quia cum essentia, & paternitas non sint idem omnino, non affirmant, ac negant idem omnino; & hæc prædicata verificantur, & identificantur, quod non repugnat, siquidem prædicata non contradictoria possunt identificari. Explicatur exemplo. *Hominem esse idem cum animali rationali: hominem non esse idem cum animali irrationali*, sunt prædicata contradictoria, quia affirmant, & negant identitatem eiusdem cum eodem, ideoque non possunt identificari. At hominem esse idem cum animali rationali, hominem non esse idem cum animali irrationali, non sunt prædicata contradictoria, quia affirmant, & negant identitatem eiusdem, sed non cum eodem, ideoque possunt identificari, ac de facto identificantur in homine: nam homo per se ipsum, & per suam essentiam est idem cum animali rationali, ac non est idem cum animali irrationali. Proportionaliter dic in casu nostro.

48. Dices quarto: possemus asserere, quod omnia sunt realiter idem, & tamen de ijs verificantur prædicata contradictoria, quia non sunt eadem omnino, adeoque possemus negare omnem distinctionem realem.

49. Respondeo, negando sequelam. Ad arguendam distinctionem realem, habemus alia principia per se nota. Primo enim per se notum est, quod quæ sunt separabilia mutuo, vel non mutuo, & quæ non sunt mutuo intrinseca, distinguuntur realiter, & ex his, alijsque principijs arguimus in creatis distinctionem inter res, & res & inter res, & modos. Secundo est per se notum, quod quæ opponuntur oppositione originis, vel relationis, ita ut alterum generet, alterum generetur, alter sit Pater, alter sit Filius &c. realiter distinguuntur, & hoc est unicum principium ponendi distinctionem realem inter Personas diuinas, quæ nullam habent separabilitatem.

50. Ad 4. Quia oppositio contradictoria est maior relatiua, ideo contradictoriè opposita non possunt simul dari in rerum natura; at opposita relatiuè possunt, ac debent simul dari. Si enim datur pater, datur filius. Debet tamen aduerti quod aliud est verificari contradictione, seu propositiones contradictorias, aliud verificari prædicata contradictoria. Contradictio ex Arist. 1. Elenc. cap. 3. *Est affirmatio, & negatio eiusdem omnino de eodem omnino &c.* & hæc nunquam potest verificari. Prædicata contradictoria sunt affirmatio, & negatio eiusdem, & hæc de eodem omnino verificari non possunt, (nam eo ipso verificaretur contradictio) de diuersis, ac de eodem non omnino possunt verificari.

51. Vergebis: quia esse Patrem, & esse Filium sunt prædicata relatiuè opposita, Pater, & Filius debent distingui realiter, ergo quia communicari, & non communicari sunt prædicata

contradictoriè opposita, essentia, quæ communis, & paternitas, quæ non communicatur, distinguuntur realiter.

52. Respondeo, negando consequentiam. Disparitas est, quia relatiua sunt, quæ sunt ad alterum; ergo eo ipso, quod duo opponuntur relatiuè, distinguuntur realiter, & sunt alterum, & alterum. At de ratione prædicatorum contradictoriorum est, quod non verificentur de eodem omnino; ergo ad hoc, ut verificentur, sufficit, ut ea, de quibus verificantur, non sint idem omnino, non requiritur, ut distinguantur realiter.

53. Vergebis iterum: magis opponuntur prædicata contradictoria, puta communicari, & non communicari, quam prædicata relatiuè opposita, puta esse Patrem, & esse Filium; ergo si Pater, & Filius debent distingui realiter, a fortiori essentia, quæ communicatur, & paternitas, quæ non communicatur, debent distingui realiter.

54. Respondeo, negando antecedens. Prædicata relatiuè opposita includunt etiam prædicata contradictoriè opposita; sed magis opponuntur, quæ opponuntur duplici oppositione, contradictoria nimirum, & relatiua, quam quæ opponuntur solum oppositione contradictoria; ergo magis opponuntur prædicata relatiuè opposita, quam prædicata solum contradictoriè opposita. In casu nostro *esse Patrem, & esse Filium* opponuntur relatiuè, & etiam contradictoriè. Nam *esse Patrem* est *esse Patrem alterius*, adeoque est non *esse suum Filium*; & *esse Filium* est *esse Filium alterius*, adeoque est non *esse suum Patrem*; ergo *esse Patrem, & esse Filium* includunt *esse Patrem, & non esse Patrem, esse Filium, & non esse Filium*, ac proinde includunt oppositionem contradictoriam, & addunt relatiuam. At communicari, & non communicari non includit oppositionem relatiuam producentis, & producti, ergo magis opponuntur *esse Patrem, & esse Filium*, quam communicari, & non communicari, ac proinde licet essentia, quæ communicatur, possit non distingui realiter à paternitate, quæ non communicatur, tamen Persona Patris debet realiter distingui à Persona Filij.

55. Ad 5. nego minorem, ac dico, quod principia illa, *Quæ sunt idem eidem tertio, sunt idem inter se: Quæ sunt idem inter se, distinguuntur ab eodem tertio*, debent intelligi de ijs, quæ sunt idem identitate omnimoda, hoc est re, & ratione, quæ autem ita sunt idem eidem tertio re, ut distinguantur ratione obiectiuè præscindente, possunt non esse idem inter se, ut ex Aristotele 3. physic. tex. 21. & S. Thoma 1. par. quæst. 28. art. 3. dictum est num. 44. Similiter quæ ita sunt idem re inter se, ut distinguantur ratione præscindente obiectiuè, possunt non distingui ab eodem tertio: sed Pater, & Filius ita sunt idem cum eodem tertio, hoc est cum essentia, ut ab illa distinguantur ratione præscindente obiectiuè paternitatem, & filiationem

ncm

nem ab essentia; ergo Pater, & Filius possunt non identificari inter se: ac similiter Pater, & essentia licet sint idem re inter se, quia distinguuntur ratione obiectiue præscindente essentiam à Paternitate, possunt non distingui ab eodem tertio, hoc est à Filio, à quo Pater distinguitur, essentia verò non distinguitur.

56. Proportionaliter syllogismi expositiui tum affirmatiui, tum negatiui, ut nitantur ijs principijs, debent affirmare identitatem omnimodam; sed per illum syllogismum, *Hæc essentia est Pater; Filius est hæc essentia*, neque affirmatur identitas omnimoda essentiae cum Patre, neque Filij cum essentia: similiter per illum syllogismum negatiuum, *Filius non est Pater; hæc essentia est Filius*; ergo &c. non affirmatur identitas omnimoda huius essentiae cum Filio; ergo non est mirum, quod non sequatur conclusio.

57. Adde omnes syllogismos affirmatiuos etiam expositiuios, ut concludant, debere niti dicto de omni, omnes negatiuos debere niti dicto de nullo, adeoque medium terminum debere sumi vniuersaliter distributiue, ut ex Aristotele docent Summulistæ; sed in hoc syllogismo: *Hæc essentia est Pater; Filius est hæc essentia*; ergo &c. hæc essentia, quæ est medius terminus, non sumitur vniuersaliter distributiue, ita ut sensus sit, *Omne, quod est hæc essentia, est Pater*, (nam tunc maior esset falsa, siquidem Filius, & Spiritus Sanctus sunt hæc essentia, & tamen non sunt Pater,) sed sumitur tantum particulariter, ita ut sensus sit, *Aliquid, quod est hæc essentia, est Pater*; ergo non nititur dicto de omni, & ita est in prima figura, ut maior sit particularis. Est autem regula Summulistarum ex Aristotele, quod in prima figura ex maiori particulari nihil sequitur, ut patet in hoc syllogismo: *Aliquod animal est equus; homo est animal; ergo homo est equus*, cui similis est syllogismus positus. Similiter in illo syllogismo negatiuo, *Pater non est Filius; hæc essentia est Pater; ergo hæc essentia non est Filius*; maior *Pater non est Filius*, non est vera vniuersaliter distributiue, ita ut sensus sit, *Nulum, quod est Pater, est Filius*; siquidem essentia est Pater, & simul est Filius, ideoque laborat eodem vitio non distribuendi medium terminum, & est in prima figura cum maiori particulari. Si essentia, & relationes non possent obiectiue præscindi, cum sumeretur essentia, sumerentur omnia, quæ sunt essentia, & cum sumeretur relatio, sumerentur omnia, quæ sunt relatio, adeoque termini distribuenter, & syllogismi positi concluderent.

58. Dices: principium illud, *Quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se*, debet intelligi proportionaliter, ita ut sensus sit, *Quæ sunt omnino idem cum tertio, sunt omnino idem inter se: quæ sunt realiter idem cum tertio, sunt realiter idem inter se*.

59. Respondeo, negando maiorem. Non enim valet, *quæ sunt inadæquatè idem cum tertio, sunt inadæquatè idem inter se*, siquidem anima, & corpus sunt inadæquatè idem cum homine, &

tamen non sunt inadæquatè idem inter se, sed totaliter, & adæquatè distinguuntur.

60. Ad 6. concedo maiorem, & nego minorem. Ad probationem, distinguo maiorem: de diuina essentia affirmatur, quod sit paternitas, & negatur, quod generet Filium, & distinguat Patrem à Filio, hoc est quod sit absolutum generans Filium, & distinguens Patrem à Filio, concedo: & negatur, quod sit relatiuum generans Filium, & distinguens Patrem à Filio, nego; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Dum dicitur: *Essentia non generat Filium, & non distinguit Patrem à Filio*, negatur solum, quod essentia sit absolutum generans, at non negatur, quod sit relatiuum generans. Licet enim essentia non generet, tamen, ut docet Lateranense relatum capite firmiter, est Pater generans, seu est relatiuum generans; & licet essentia non generetur, tamen est Filius genitus, seu relatiuum genitum. Paternitas est quidem omnino idem cum relatiuo generante, at non est omnino idem, sed realiter distinguitur ab absoluto generante; siquidem absolutum generans est chimera, ac Paternitas realiter distinguitur à chimera; ergo de essentia affirmatur paternitas, & non negatur, sed affirmatur id, quod est omnino idem cum Paternitate, hoc est relatiuum generans, & solum negatur de essentia absolutum generans, hoc est chimera realiter distincta à paternitate. Idem dic ad alias similes propositiones.

61. Dices primò: gratis dicitur, quod per has propositiones, *essentia generat: essentia non generat*, significatur *essentia est absolutum generans, essentia non est absolutum generans*.

62. Respondeo rationem esse, quia quando subiectum est terminus absolutus, & prædicatio fit per verbum adiectiuum, supponit ex parte prædicati pro recto absoluto; quando autem subiectum est relatiuum, supponit ex parte prædicati pro recto relatiuo; sed cum dicitur, *essentia generat, essentia non generat*, subiectum propositionis est essentia, quæ est terminus absolutus, ac prædicatio fit per verbum adiectiuum genero; ergo ex parte prædicati supponit pro recto absoluto, & sensus est, *essentia est absolutum generans: essentia non est absolutum generans*. E conuerso cum dicitur *Pater generat*, subiectum est Pater, qui est terminus relatiuus, ideoque sensus est, *Pater est relatiuum generans Filium*.

63. Dices secundo: si sensus huius propositionis *essentia non generat*, esset, *essentia non est absolutum generans*, dum verificatur, quod paternitas generat, essentia non generat, de paternitate, & essentia non verificarentur prædicata contradictoria: sed distinctio virtualis de paternitate, & essentia probatur solum ex hoc, quod de paternitate, & essentia verificantur prædicata contradictoria; ergo non probaretur distinctio virtualis intrinseca inter paternitatem, & essentiam.

64. Respondeo, negando minorem, & dico, quod distinctio virtualis inter Paternitatem, &

essentiam probatur ex hoc, quod de illis verificentur prædicata contradictoria, vel propositiones, quæ essent contradictoria, nisi essentia distingueretur virtualiter à paternitate; sed si essentia, & paternitas non distinguerentur virtualiter, istæ propositiones: *paternitas generat, essentia non generat*, essent contradictoria, & simul verificarentur; ergo. Probatur minor: nam paternitas, & essentia essent omnino idem; ergo idem omnino generaret, & non generaret. Nec dicas, sensus esset, quod paternitas esset relatiuum generans, essentia non esset absolutum generans, ac proinde de eodem omnino non affirmaretur, & negaretur idem prædicatum. Nam iuxta illam opinionem absolutum, & relatiuum essent idem omnino; ergo dum affirmaretur relatiuum generans, & negaretur absolutum generans, idem omnino de eodem omnino affirmaretur, & negaretur, ac proinde verificarentur propositiones contradictoriae; ergo ne verificentur propositiones contradictoriae, dicendum est, quod essentia, & paternitas, absolutum, & relatiuum non sunt omnino idem, ac proinde distinguuntur virtualiter intrinsecè.

65. Dices tertio: saltem de essentia, & relationibus non verificantur prædicata contradictoria.

66. Respondeo, distinguo: non verificantur prædicata contradictoria per propositiones de primo adiacente per verbum adiectiuum, transeat per propositiones de secundo adiacente, nego. Per istas propositiones de primo adiacente per verbum adiectiuum *paternitas generat, essentia non generat: paternitas non communicatur Filio; essentia communicatur Filio*, non idem prædicatum affirmatur de paternitate, & negatur de essentia, vt probatum est num. 60. ideoque non verificantur prædicata contradictoria de essentia, & paternitate. At per istas propositiones de secundo adiacente: *Essentia est Filiatio, paternitas non est Filiatio*, eadem relatio Filiationis, quæ affirmatur de essentia, negatur de paternitate; ergo dum verificantur istæ propositiones, de essentia, & paternitate verificantur prædicata contradictoria, sed non verificantur de eodem omnino, quia essentia, & paternitas non sunt idem omnino.

67. Dices: quare sicut asserimus, quod sensus istius propositionis *essentia non generat*, est *essentia non est absolutum generans*, sic non asserimus, quod sensus istius propositionis, *essentia est filiatio* sit *essentia est absolutum*, quod est filiatio?

68. Respondeo rationem esse, quia in hac prædicatum filiatio est relatiuum, ideoque supponit pro recto relatiuo. At in hac propositione, *essentia non generat*, prædicatum non exprimitur per nomen relatiuum, sed includitur in verbo adiectiuo, ideoque quia subiectum est terminus absolutus, verbum adiectiuum, supponit pro absoluto.

69. Ad 7. distinguo antecedens: deberet asserri ratio euidens, quare possibile sit, vt in

Deo tres Personæ sint vna numero essentia, in creatis sit impossibile, nego: deberet asserri ratio probabilis, transeat. Sicut non potest euidenter probari possibilitas Trinitatis, ac distinctionis virtualis intrinsecè in diuinis, sic existimo non posse euidenter probari eius impossibilitatem in creatis. Supposita fide, ex qua videtur colligi hoc mysterium esse proprium Dei, adeoque repugnare in creatis, disparitas probabilis iuxta principia posita quæstione 33. est, quia solum summum bonum potest summè se communicare; bonum non summum non potest se communicare summè; sed communicatio, qua Persona se communicat alteri Personæ per identitatem essentiae cum sola distinctione Personarum, est summa; ergo conuenit soli Deo, repugnat creaturis.

70. Inferitur primò ex dictis, quædam in Deo distingui realiter, quædam virtualiter intrinsecè, quædam virtualiter extrinsecè. Realiter distinguuntur ea solum, quæ opponuntur relatiuè, & hæc præcisè distinguuntur secundum relationes: ex gr. realiter distinguuntur Pater, Filius, & Spiritus Sanctus secundum relationes paternitatis, filiationis, & spirationis passiue. Et rursus Pater, & Filius distinguuntur realiter à Spiritu Sancto secundum oppositas relationes spirantis, & spirati. Virtualiter intrinsecè, ac ratione præscidente, obiectiuè distinguuntur solum illæ rationes, quæ eadem numero comparantur vt magis, & minus communes, siquidem de illis solis verificantur prædicata contradictoria. Et quia essentia diuina est communis tribus Personis, nulla quatuor relationum est communis tribus Personis, ideo essentia distinguitur virtualiter intrinsecè à quatuor relationibus. Rursus quia spiratio actiua est communis Patri, & Filio, distinguitur virtualiter intrinsecè à Paternitate, quæ est propria Patris, & à Filiatione, quæ est propria Filij. Rationes conuertibiles, quarum vna non est communior, quam altera, distinguuntur solum virtualiter extrinsecè, & ratione non præscidente obiectiuè. Et quia essentia, attributa sapientiæ, potentiæ, & vniuersim omnia prædicata absoluta sunt, ita conuertibilia, vt nullum eorum conueniat vni, cui non conueniat alterum, siquidem sunt communia omnibus Personis, ideo essentia, attributa, & omnia absoluta distinguuntur solum virtualiter extrinsecè, ac ratione non præscidente obiectiuè, vt dictum est quæst. 22.

71. Inferitur secundo, quod Pater virtualiter intrinsecè constituitur per tres rationes virtualiter intrinsecè distinctas, nimirum per essentiam, seu deitatem, per spirationem actiuam, & per paternitatem. Per essentiam communem Filio, & Spiritui Sancto constituitur vnus, & idem Deus cum Filio, & Spiritu Sancto, & primo distinguitur à creaturis, & ab omnibus, quæ non sunt Deus vnus. Per spirationem actiuam communem Filio constituitur vnus, & idem spirator cum Filio, & pri-

mo distinguitur à Spiritu Sancto. Per paternitatem propriam constituitur ultimo Pater, & distinguitur ab omni alia Persona diuina. Omnes rationes eadem numero communes tribus Personis identificantur virtualiter intrinsecè cum essentia. Omnes rationes eadem numero communes Patri, & Filio identificantur etiam virtualiter intrinsecè cum spiratione actiua. Omnes rationes eadem numero propriæ Patris, quales sunt ratio ingeni, seu innascibilis, ratio generantis &c. identificantur virtualiter intrinsecè cum paternitate. Proportionaliter Filius constituitur virtualiter intrinsecè per essentiam, spirationem actiuam, & filiationem; Spiritus Sanctus constituitur virtualiter intrinsecè per essentiam communem, & spirationem passiuam propriam. Licet Personæ constituantur intrinsecè, tum per rationes communes, tum per proprias, tamen dicuntur præcipue constitui per proprias, ideoque authores loquentes de constitutiuis diuinarum Personarum solent loqui de propriis.

QVÆSTIO CI.

Vtrum Personæ diuinæ primo constituantur, & distinguantur per proprietates absolutas, vel per relatiuas, per origines, vel per relationes?

S. Th. qu. 40. art. 2. & 4.

1. Primò videtur, quod Personæ diuinæ, ex.gr. Pater, & Filius non primo constituantur per proprietates relatiuas Patris, ac Filij, sed per aliquas proprietates absolutas antecedentes, vt docuerunt Guilelmus Parisiensis Tractatu de Trinitate, & Ioan. de Ripa in 1. dist. 26. quorum opinionem vt probabilis defendit Scotus eadem dist. 26. In creatis enim Persona Patris, & Filij non primo constituitur per hoc, quod alter sit Pater, alter sit Filius, sed per aliquid antecedens absolutum, puta per hoc, quod alter sit Petrus, alter sit Paulus; ergo etiam in diuinis.

2. Secundò videtur, quod Personæ diuinæ non primo constituantur per relationes Patris, & Filij &c. sed per origines, nimirum per hoc, quod Pater sit generans, Filius genitus, Spiritus Sanctus spiratus, vt docuit S. Bonauentura in 1. dist. 27. quæst. 7. Personæ enim diuinæ primo constituuntur per id, quod ita est propriū vniuscuiusque Personæ, vt concipiatur tanquā prius; sed origines ita sunt propriæ vniuscuiusque Personæ, vt concipiatur tanquam priores relationibus; ergo. Probatur minor: nam relationes concipiuntur vt fundatæ in originibus, ex.gr. Pater prius concipitur generare Filium, deinde habere relationem paternitatis fundatam in generatione actiua.

3. Tertiò Pater videtur neque constitui per originem, neque per relationem paternitatis. Persona enim Patris prius concipitur constituta, quam generet, & quam habeat re-

lationem Paternitatis fundatam in generatione; ergo Pater primò constituitur per aliquid antecedens tum originem, tum relationem.

4. Respondeo duas examinandas esse quæstiones. Prima est, vtrum Personæ diuinæ primo constituantur, & distinguantur per aliquas proprietates absolutas, an per relatiuas?

5. Dicendum cum opinione communiter omnium Theologorum. In Personis diuinis non dantur vllæ proprietates absolutæ, adeoque primò constituuntur, & distinguuntur per relationes paternitatis &c.

6. Probatur primò: nam Spiritus Sanctus Personas diuinæ in scripturis non nominat alijs nominibus, quam significantibus origines, vel relationes, quales sunt *Pater, Filius, Vni-genitus, Verbum, Imago, Spiritus veritatis, Spiritus, qui à Patre procedit* &c; sed Spiritus Sanctus vtitur nominibus aptis ad significanda constitutiuæ Personarum; ergo Personæ diuinæ constituuntur per relationes paternitatis &c.

7. Probatur secundò auctoritate Concilij Florentini, & simul omnium Patrum. Sessio-ne enim 18. post medium Ioannes Theologus tacite approbante Concilio, cuius nomine loquebatur, dicit, *sola relatio apud omnes Græcos, & Latinos Doctores Diuinæ Personas multiplicat, & paulò post: Ita vt non alia ratione, quam vi relationis Pater à Filio, & vna Persona ab alia differant.* Consonat Concilium Toletanum 11. in Confessione fidei, cap. 1. dicens, *hoc solo numero insinuant, quod ad inuicem sunt, & in hoc numero carent, quod in se sunt.* Ideò receptum est axioma Boetij l. de Trinitate: *sola relatio multiplicat Trinitatem*, & axioma desumptum ex Anselmo de Incarnatione Verbi cap. 3. *In diuinis omnia sunt vnum, vbi non obuiat relationis oppositio*; quod axioma approbatum est in Concilio Florentino ab Eugenio IV. & positum in decreto pro Iacobinis; sed si Personæ haberent proprietates absolutas, nõ solæ relationes, sed proprietates absolute multiplicarent Personas diuinæ; ergo &c. Plures aliæ auctoritates Conciliorum, & Patrum videri possunt apud Suarium l. 7. de Trinitate cap. 5. Vasquez disp. 158. cap. 3. & Ruiz disp. 87. sect. 2. propter quas auctoritates oppositam sententiam multi existimant erroneam, Ruiz censet errori proximam, Suarius improbabilem, & communi sensui contrariam.

8. Tertiò, supposita fide, conclusio probatur ratione. Nam omnis distinctio oritur, vel ex limitatione, per quam vnum habet negationem perfectionis, quæ est in alio, vel ex oppositione relatiua; sed in Deo distinctio non potest oriri ex limitatione; ergo oritur purè ex oppositione relatiua.

9. Secunda quæstio est, vtrum Personæ diuinæ constituantur primò per origines, an per relationes?

10. Dicendum Personas diuinæ virtualiter intrinsecè eodem pacto constitui per origines, ac per relationes. Ratio est, quia Personæ diuinæ virtualiter intrinsecè eodem pacto constituuntur.